

Kultur- og likestillingsdepartementet

Oslo, 28. september 2026

Innspill til nasjonal kulturarenastrategi

Voksenopplæringsforbundet (Vofo) takker for muligheten til å komme med innspill til nasjonal kulturarenastrategi. Vofo er interesseorganisasjonen for 11 studieforbund. Vi fremmer voksnes læring ved å bidra til mangfold, utvikling og ny kunnskap og er et felles forum for voksnes læring i demokratiske og ideelle organisasjoner.

Vårt Innspill omhandler voksenfrivilligheten og bruk av offentlige undervisningslokaler etter voksenopplæringsloven § 7.

Voksenfrivilligheten trenger arenaer

Kulturpolitikken for lokaler og møteplasser har ofte barn og unge som sin viktigste målgruppe. Det er forståelig, men det gir et ufullstendig bilde av hvem som bruker kulturarenaene. Voksne er ikke bare publikum. De øver, lærer, skaper og leder. Det er voksne som dirigerer korpset, driver teaterlaget og sitter i styret for grendehuset. Uten et levende voksent kulturliv faller også tilbudet til barn og unge.

Vi støtter Kulturalliansens definisjon av kulturarena, og vil understreke at den omfatter steder der man lærer kultur. Kulturarenaer er også læringsarenaer. Når strategien skal kartlegge behov og prioritere virkemidler, må voksnes læring og deltakelse være med i kunnskapsgrunnlaget.

1. Barrierer for utvikling av egnede kulturlokaler

Voksenopplæringsloven § 7 gir studieforbundene og frivillige lag rett til gratis bruk av offentlige undervisningslokaler. Dette er et av de viktigste lokalvirkemidlene frivilligheten har, og det koster det offentlige lite fordi lokalene allerede er bygget og driftet. Retten har likevel to begrensninger som svekker den som kulturarena i praksis.

Retten til gratis bruk av offentlige undervisningslokaler er begrenset til hverdager fram til klokken 21. Mye av den voksne kulturaktiviteten foregår i helgene. Øvingshelger, helgekurs, seminarer og samlinger før konserter og forestillinger er vanlige arbeidsformer i kor, korps og amatørteater. Samtidig står skolebygg, gymsaler og aulaer ubrukt store deler av helgen. Her ligger offentlig kulturinfrastruktur brakk samtidig som frivillige lag leter etter lokaler de har råd til.

For det andre gjelder retten bare offentlige undervisningslokaler. En økende del av undervisningslokalene i Norge eies av private aktører som mottar vesentlig offentlig støtte, blant annet friskoler. Disse lokalene er i stor grad finansiert av fellesskapet, men er i dag ikke omfattet av retten til gratis bruk.

2. Kompetanse som mangler lokalt og regionalt

Vi deler Noregs Ungdomslags beskrivelse av frivillige styrer som forvalter store verdier uten byggefaglig eller administrativ støtte, og som må bygge opp kompetansen på nytt hver gang styret skiftes.

3. Tiltak strategien bør inneholde

Vofo mener strategien bør slå fast at voksenopplæringsloven § 7 utvides til også å gjelde helger. Retten bør fortsatt gjelde etter at skolens egne behov er dekket, men den bør ikke være begrenset til hverdager.

Strategien bør også slå fast at retten til gratis bruk utvides til å omfatte private undervisningslokaler som mottar offentlig støtte. Når fellesskapet finansierer lokalene, bør fellesskapet også få bruke dem når de står ledige.

Voksenopplæringsloven forvaltes av Kunnskapsdepartementet. Vi ber derfor om at kulturarenastrategien forankrer endringene som et felles tiltak mellom Kultur- og likestillingsdepartementet og Kunnskapsdepartementet, slik at de følges opp med lovendring.

Vi støtter videre Noregs Ungdomslags anbefalinger om en nasjonal og gratis rådgivningstjeneste for frivillig drevne kulturbygg, en særskilt del av den desentraliserte ordningen for frivillig eide kulturbygg i tråd med Stortingets vedtak.

Kulturarenaer og beredskap

Vi støtter forslaget om at husene skal bli en del av den nasjonale beredskapen etter modell fra Bygdegårdarnas Riksförbund. Det er verdt å merke seg at den svenske modellen bygger på studieopplegg utviklet med statlige tilskudd, slik at lokale foreninger kan arbeide systematisk med husets rolle i en krise. Beredskap i lokalsamfunnet krever både hus og mennesker som vet hva de skal gjøre. Studieforbundene kan utvikle og gjennomføre slik opplæring i Norge, i samarbeid med kommunene og beredskapsaktørene.

Avslutning

Norge har allerede mange av kulturarenaene frivilligheten trenger. Mange av dem står i skolebygg som er tomme i helgene, og i lokaler som er finansiert av fellesskapet uten at fellesskapet får bruke dem. En utvidelse av voksenopplæringsloven § 7 er et av de rimeligste tiltakene strategien kan inneholde, og det vil gi voksenfrivilligheten flere steder å øve, lære og skape sammen.

Med hilsen

Voksenopplæringsforbundet

Stian Juell
Generalsekretær

Sebastian Hytten
Politisk rådgiver